

Особливості реабілітації промислових територій в транскордонних регіонах

А. М. Панкєєва, Харківська національна академія міського господарства

Сучасні міста, особливо великі та найбільші, є місцями високої концентрації підприємств різних галузей промисловості. Промислові території в структурі міста та його територіальному балансі посідають важливе місце. Вони впливають на величину міста, його планувальну структуру та архітектурний вигляд.

На кожному етапі міського розвитку нові підприємства розташовувались в периферійних зонах міст або у приміській зоні, але в процесі свого територіального розвитку міста поглинали прилеглі території і ці підприємства потрапляли в серединні райони, а частина з них навіть стала належати до центральних зон населених пунктів.

Становлення ринкової економіки, зміни у державному устрої призвели до змін у промислово-виробничому комплексі міста. Багато заводів скоротили обсяги виробництва або припинили своє існування. Наслідком цих перетворень стала поява значних за площею територій, які використовуються вкрай неефективно або не використовуються взагалі. На цих територіях, а також на невикористаних виробничих площах діючих підприємств, на різних умовах землекористування розташовувались малі підприємства, комерційні склади, бази та інші структури, які не враховують функціональне зонування прилеглих територій.

Таким чином, сьогодні промислові формування існують самі по собі, як правило не реконструюються і не розвиваються, в наслідок чого вони сприймаються зонами відчуження і перешкоджають планувальному і функціональному розвитку міст та негативно впливають на композиційну єдність міського середовища.

Стає актуальним запобігання подальшої внутрішньої та зовнішньої деградації виробничих територій. Реабілітувати промислові території можливо лише через інтеграцію їх до складної структури міста, адаптації до нових містобудівних і економічних процесів. Ці проблеми в наші дні стають все більш глобальними і актуальними. Особливо важливими вони є у великих і найбільших містах, розташованих в транскордонних регіонах.

Транскордонні території мають великі економічні переваги: тут історично склалися передумови для створення міжнародних установ, організації і підприємств. І саме не діючі та малоефективні промислові території можуть бути базисом для реабілітації історичного міського середовища і, водночас, налагодження взаємовигідного міжнародного співробітництва.

У світі зміною функціонального призначення та повторним використанням виробничих об'єктів займаються більше 30 років. Також

приділяється велика увага темі збереження "старих будівель", які мають історичну цінність.

Терміни, що з'явилися, - ревіталізація (відродження міського простору, в якому існує об'єкт), адаптація (використання об'єкту зі зміною функціонального призначення), консервація і індустриальна археологія (відродження об'єкту у зв'язку з його історичним і культурологічним значенням) можливо об'єднати одним - реновація (загальне поняття відродження об'єкту і комплексний метод проектування) свідчать про багатосторонній характер цього явища.

Перетворення колишніх промислових об'єктів під житлові структури, офісні приміщення, музеї, виставкові павільйони, торгово-розважальні комплекси широко використовуються у світовій практиці, дає нові результати, нові форми, архітектуру. Але у транскордонних регіонах промислові території, по можливості, доцільно перетворювати на наукоємні виробництва та технопарки.

Таким чином міжнародна співпраця могла б значною мірою сприяти відродженню територій, де розташовані промислові об'єкти. При цьому до таких міжнародних проектів мають включатися не лише найбільші, а й невеликі міста, для яких інвестиції і створення нових організаційних структур будуть головним фактором їх подальшого розвитку.